

5389

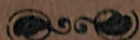
ՄԱՏԵՆԱՇՄԱՐ

ԹԻՒ Ա.

ՈՍԿԵՂԷՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՒ

ՍՐՏԻ ԵՐԳԵՐ

Մ. Տ. ԱԼԵԿՍԱՆԵԱՆ

1912

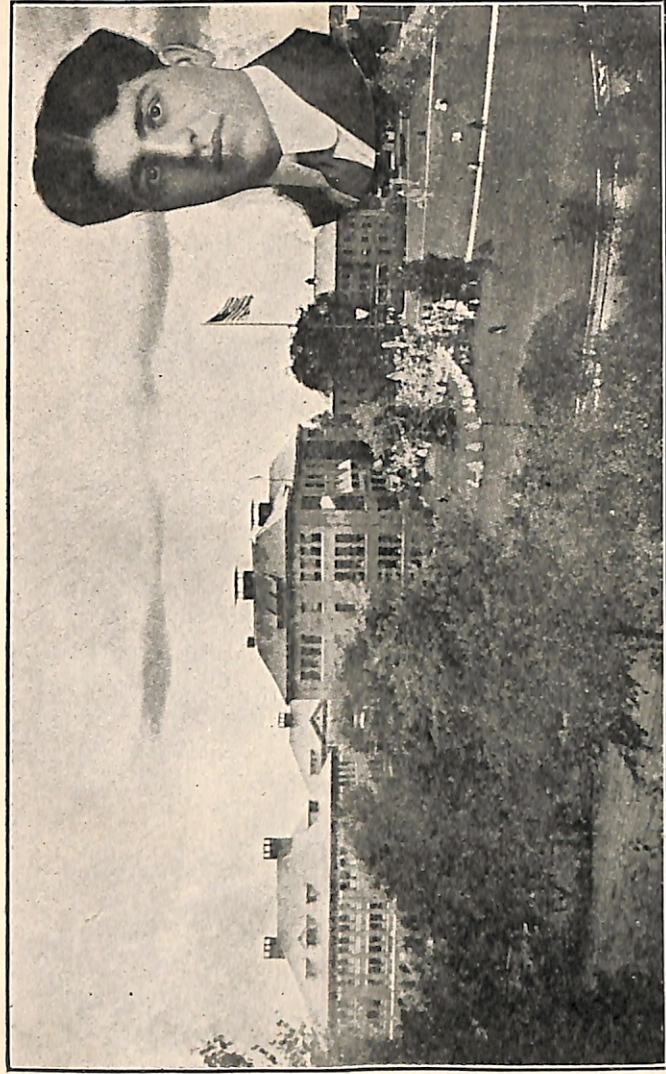
ՊՕՍԹՈՆ

891.99

Ա-29

2011

2003

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՊԱՏԿԵՐԸ ԵՒ ԴՊՐՈՑԸ

891.99

Ա-29

This book is dedicated to my sacrificed brothers in Armenia

All rights reserved

ՈՍԿԵՂԷՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՒ

ՍՐՏԻ ԵՐԳԵՐ

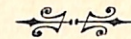
Մ. Տ. ԱԼԵԿՍԱՆԵԱՆ

1912

ՊՕՍԹՈՆ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Օրրորոցը ծնունդն է մահուան, կեսնիքը սնունդը՝ էլ գերեզմանը ընդունարան:

Իրականացիւ մեծ է ս'յն մարդը՝ որ իր արտակարգ կարողութիւններուն հետ միասեղ ունի նաեւ ազնիւ սիրտ և՛ր ու անկասռտեղ ոգի և՛ր:

Իրական եղանկութիւնը կը կայանայ ո՛չ թէ մեծութեան, ո՛չ թէ հարստութեան, ո՛չ թէ փառքի, այլ՝ միմիայն արդարութեան, բարութեան ու ներդա՛նքութեան մեջ, որոնցմէ կը բոխի ներդա՛նքի զորութիւնը արտիւն, մտքի ու հոգիի ու կը կազմէ բուն եղանկութիւնը:

49556-ահ

35490-66

✓

Պիտի վերակենդանանան անպատճառ բոլոր այն հպասակ ազգութիւնները որոնք կորովի են, եւ իրենց ազգային վերածնունդին համար իբրեւ ուղղեցոյց կը ընտրեն շուրջ գործունեութիւնն ու խոհեմութիւնը:

Վախը տեսողութեան ու հասկացողութեան քաջակայութիւնն է:

Գրադարանները մեղրա-փերակներու կը նմանին: Մեղրա-փերակէն մեղուններ՝ իսկ գրադարանէն ալ մարդկային միտքը կ'ստանան իրենց սնունդը:

Բարութիւնն ու ազնւութիւնը այն է մարդու մը համար ինչ որ է արեգակին ճառագայթները ծաղիկին համար:

Կեանքի մէջ ունի է գործի մը յաջողութիւնը կա-

խում ունի մեր սնոր մէջ դրած յարստեւ ու զօրեղ կամքի մը կորովին՝ եւ գործունեութեան եռանդին աստիճանաջատիւն:

Իրականացիւ ապրիլ ջնշանակեր միայն ուտել, քնանալ, հանգչիլ ու գործել, այլ՝ նաեւ խորհիլ:

Բանաստեղծները ներշնչողներ ու սուր երեւակայողներ են, իսկ փիլիսոփաները խորհողներ ու քննողներ. առաջինը մարդկութեան սիրտը՝ եւ երկրորդը միտքը կը սնուցանեն:

Երկինքն ու երկիրը կը պարունակեն Բնութեան ամենաներդաշնակ, փսեմ ու ամենակատարեալ երաժշտութիւնը. երաժշտութիւն մը՝ որ համակ ներշնչում ու հիացում է:

Բնութիւնը անսպառ սղթիւր մըն է երաժշտութեան ու գերագոյն ներշնչումի:

Բանաստեղծները սոխակներու կը նմանին. ինչպէս որ սոխակները վարդը՝ նոյնպէս նաեւ բանաստեղծները կեանքը կը սիրերգեն:

Մարդկային շնկերութեան մէջ ա՛յն մարդը որ չի խորհիր, չտեսներ ու չգգար իր սրտով, մտքով ու հոգիով՝ չսպրի:

Եթէ հոռետես ես կամ մեղանադձոս, պահ մը միայն հանգչի բնութեան խաղաղ ու ներշնչող ծոցը. փասնզի հոն է քո դարմանը:

Ո՛վ որ Քրիստոնեութենէն աւելի իրական ու

շարմարագոյն դրոշիւն մը կրնայ ստեղծել եւս անո՛ր պիտի հետեւիտ, ապա թէ ոչ մենք ամենեւեմ աչ իբրեւ շուրջ ու ճշմարիտ անհասներ՝ մեր կեանքին բարօրու-

թեան համար պէտք է հետեւիմք գոնէ բարեփոխեալ Քրիստոնեութեան մը:

Մեծ մարդու մը նպաստակալէսը ո՛չ թէ խաբուսիկ փառքը՝ այլ մարդկութեան օգտակար ըլլալու մարմաջը ըլլալու է:

Աշխարհիս մէջ ի՞նչ կայ անբծութենէն աւելի բաղձալի, երաժշտութենէն ու գեղարուեստէն աւելի ներշնչող եւ երիտասարդութենէն աւելի կորովի:

Իւրաքանչիւր անհաս ծնած է որոշ եւ մասնաւոր
նպասակի մը համար. կեանքը միջոցն է իսկ մահը

փախճանը այդ նպասակին:

Ո՛չ միայն մարդը որ բանականութիւն ունի՝ այդ

նաեւ բոլոր շնչաւոր արարածները պէ՛տ է ազատ ըլ-
լան. այն որ կը բռնաբարէ այս բնասուր ազատու-
թիւնը չարագործ մըն է եւ նոյն իսկ ոճրագործ մը:

Ես անհաստատ կեանքի գոյութեան չեմ հաւա-
սար բնաւ երբեք առանց կասարեալ ազատութեան:

Ազատութիւնը կեանք է եւ կեանքը ազատութիւն:
Գեղեցիկին հանդեպ հիացումը, ուրիշի մը ար-

ժակիքին ճանաչումը եւ յարսէշ գարգանայու ազնիւ

տենքը շուտով կը բարձրացնեն անհաս մը կամ ազ-
գութիւն մը:

Խորհուրդը ակն է փիլիսոփայութեան, իսկ հիւս-
ցումը՝ բանաստեղծութեան ու գեղարուեստին:

Իրականութեան հանդեպ հիանալը կը նշանակի
ճշմարտութիւնը ըմբռնել, ըմբռնելը՝ տեսնել, եւ տես-
նելը՝ ապրիլ:

Կեանքը ունի իր որոշ ու անդադնալի շրջաննե-
րը. ինաստուրդ գիտէ թէ ինչպէս կարելի է օգտակար

ու երջանիկ ապրիլ իր կեանքի այդ վճռական ժամանակախոյոցները:

Ինչպես որ սարին կազմուած է չորս իրարմէ քոշորովին սարքեր եղանակներէ, նոյնպէս հաւեւ կեանքն ալ խառնուող մըն է զանազան դիպքերու եւ եղելութիւններու, որոնց ներդաշնակ դրոշմներն կը բոյսի իրական ու արժեքաւոր կեանքը:

Կեանքը դրոշմնական յառաջխաղացում մըն է ծնունդին դիպի մասն. քաղնիք, ուրեմն, դիպի զարգացում ու բարգաւաճում:

Կեանքիս քողոր ճամբաներուն մէջ եւ միշտ քղ-նութիւնը կը նախընտրեմ իբրեւ խորհրդասու:

Բնութիւնն է միակ մեր կեանքի ուղիղ առաջնորդըն ու վարդապետը:

Կուսակրօնութիւնը քաջարձակապէս դասապարտէ ի մեղանշում մըն է Մայր Բնութեան մեզի տա-մադրած ճշմարիտ եւ իրական օրինապահութեան դիմ:

Երաժշտութիւնը սնունդն է մարդու ջղային զործարանաւորութեան, եւ կ'ողորկի ու կը նրբացնէ սնոր արտիւն ու մեքին զգացումները:

Դաստիարակութիւնը կուռանն է ազնուագոյն ձըգ-տումներու եւ գիտակցութեան, որուն վրայ հիմնուած է մարդկային սեռի բարօրութիւնը:

Եթե կ'ուզես յայտոյի գործէ՛, խորհե՛ ու գտե՛ր,
բայց միշտ գործէ՛:

Աշխարհի մեջ ամենամեծն էլ թաւր Բնութեան
հրաշալիքները իրենց սեփեական ամենապարզ վիճա-
կին մեջ տեսնելն է:

Ամեն բանի առաջ եւ կը սիրեւ բնութիւնը,
երկրորդ բնութիւնը եւ երրորդ դարձեալ բնութիւնը:

Զրկումն եւ յափրացումը ու եւ պիտոյի մեջ վը-
սանքով կը վերջանայ անպատճառ:

Տանդէ, Շէքսպիր, Վ. Զիւլօ եւ Կէօթէ որդիներն են էին
ներշնչումին ու հիացումին, իսկ Լոմերոս՝ աստուածը:

Անաստուածութիւնը եւ կամ տարտամատութիւնը հան-
դէպ գերբնական զոյացութեան մը արդիւնք է կիսատեսողու-
թեան: Այն որ ճիշդ խորհիլ եւ ուղիղ տրամաբանել զիտէ,
այն որ առողջ միտք մը ունի, ա՛յն որ կատարելապէս թա-
փանցած է կեանքի փիլիսոփայութեան, այն որ կատարեալ
խնամքով տիրացած է գիտութեան, մարդկային ցեղի ամբող-
ջական պատմութեան եւ շիտակ կերպով սերտած է բնու-
թիւնը, բացարձակ եւ անուրանալի ճշմարտութեամբ պի-
տի տեսնէ որ ամեն բանի մէջ՝ ջրաբնակ միաբջիջ ա-
մուսկայէն սկսեալ մինչեւ երկնականամարը խորհրդափայլող
աստղերը՝ ծագումէն մինչեւ վախճան զոյութենական զար-
մանահրաշ դրութիւն մը կայ, որուն սկզբնապատճառն եւ
կառավարողը ո՛չ թէ ԿՈՅՐ ՏԱՐԻՆ է այլ՝ գերբնական ու ան-
ըմբռնելի ոյժ մը, զոր մենք կոչած ենք ԱՍՏՈՒԱԾ:

Ձեզի կը հրամայեմ ով անաստուածնե՛ր. լուրջ կերպով
աստղերը սերտեցէք, վասնզի այդ երկնամարմիններուն մէջ
անպատճառ պիտի տեսնէք իրական ՍՏԵՂԾՈՂ մը:

Պատմութիւնը իրողութիւններու ներդաշնակ երաժշտու-

թիւն մըն է:

Աստղերը իմաստութեան աչքերն են. երանի անոնց որ կը կարդան զանոնք:

Գրականութիւնը ազգային կազմաւորութեան մը ջիւղն է. առանց անոր անկարելի է ճշմարիտ եւ տեւական ազգութեան մը զոյութիւնը ապահովել:

Կեանքը շատ կարճ է, բայց պարտականութիւններով լի:

Շիտակ խորհիլն է նոյնիսկ իմաստութիւնը:

մարդուս սկիզբը իր վախճանն իսկ է:

Առանց երաժշտութեան կեանքը ծանծրանալի եւ անհրապոյր պիտի ըլլար:

Մաքրութիւնը մարմնական՝ իսկ անմեղութիւնը հոգեկան զեղեցկութիւններ են, որոնց ներդաշնակ դրութենէն կը ծնի տիպար մարդը:

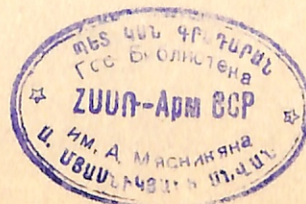
Ի՞նչ ունի մարդս — միտք, մարմին եւ հոգի — տուր անոնց իւրաքանչիւրին կատարեալ գոհացում եւ զօրացուր զանոնք, եթէ կուզես կատարեալ մարդ ըլլալ:

Քու խիղճդ քու աստուածդ է. եթէ կ'ուզես ուղիղ առաջնորդուիլ եւ երջանիկ ըլլալ, հնազանդէ՛ անոր:

Ամեն բան ճշմարտութիւն մ'ունի, բայց բուն ճշմարտութիւնը ամեն բանի մէջ չէ՛:

Գիտակցութեամբ, խնամքով եւ յարատեւ կանոնաւորութեամբ տեսնուած գործ մը յաջողութեամբ կը պսակուի:

Անըմբռնելին խորհուրդն է. աշխարհս ինքնին անըմբռնելի խորհուրդ մըն է:

Գեղեցկութիւնն ու ճշմարտութիւնը ա՛յնքան սերտ աղերս մ՛ունին իրարու հետ որ կարելի է ըսել թէ երկուորեակներ են:

Ինչպէս որ կերակուրը մարմնական՝ նոյնպէս նաեւ ընթերցումը մեր մտային սնունդն է:

Մենք կ'ապրինք այս աշխարհին մէջ շինելով՝ եւ ոչ թէ կործանելով համար. կործանողները հրէշներ են:

Մեռնիլ կը նշանակէ քաշուիլ այս աշխարհէն, ինչպէս կը ըսեն, Բայց ո՞ր, ահա հո՞ս է բուն խնդիրը:

Ամէն բանի աղէկ ու ճշմարիտ մասը առ միշտ եւ դուն պիտի ըլլաս ամենաերջանիկ ու ամենալաւ մարդը աշխարհի անհատականութիւններու շարքին մէջ:

Ուղիղ ու արդար դատողութեան միշտ հնազանդիր, որմէ որ ալ արտաբերուի ան, վասնզի ատիկա Աստուծոյ ձայնն է:

Յարատեւ ու դրութեանական հետազօտութիւնն է միայն որ մտքին ճշմարիտ բարգաւաճումը կը ծնցնէ:

Աշխարհի մէջ ամէն բան քեզի համար է եւ դուն ամեն բանի համար:

Ճշմարիտ մարդը բարձր, ազնիւ ու հաստատուն նկարագրի տէր մարդն է:

Դժոխային դրութիւնը զոյուծիւն պիտի ունենայ մարդկային կեանքի զործարանաւորութեան մէջ ա՛յնքան ատեն որքան ատեն որ պատերազմը զոյուծիւն ունենայ:

Պատերազմը ոյժի վատնում, կեանքի փճացում է եւ հիմը ազգերու թշնամական վերաբերման ու նաեւ դատապարտելի արգելք մը դաստիարակութեան եւ կամ բարոյական կրթութեան բարգաւաճման:

Մարդկութեան ծառայել իր հայրենիքի ծառայել է:

Աշխարհս ոչինչ կը շահի եւ ոչինչ կը կորսնցնէ:

Ո՛վ քրիստոնէութի՛ւն, քրիստոնէութի՛ւն, որբա՛ն մարդեր զոհուեցան, որբա՛ն պատերազմներ մղուեցան եւ որբա՛ն ազգեր կորսուեցան քեզի համար:

Մարդկութիւնը ինքզինք կը խափէ:

Այս աշխարհիս մէջ մա՛հն է միայն մարդու յաղթանակը:

Ամեն բան անփոփոխելի է երկրիս վրայ եւ միշտ միեւնոյն ընթացքը ունի:

Հաւասարութիւնը խաղաղութեան հիմն է:

Աշխտրհի մէջ ո՛ր եւ է մէկը իրաւունք չունի միւսին վրայ

իշխելու. ամեն մարդ իր բացարձակ տէրն ու իշխանն է:

Շերութիւնը երկրորդ կեանքին երիտասարդութիւնն է:

Մեր խիղճը մեր աստուածաշունչն է:

Զաւիագանց ողորմածութիւնը ծուլութիւն կ'ըստեղծէ:

Ճշմարիտ դաստիարակութիւնը զրախտն է ինքնին, զոր՝
դարեր առաջ Պղատոն տրամաբանեց եւ ապա Քրիստոս՝ Սի-
րոյ մեծ դաստիարակը՝ վարդապետեց:

Աւելի լաւ է մեռնիլ քան շնորհքէ եւ կամ երեսէ իյնալ:

Օրէնքը մարդկութեան սանձն է:

Դաստիարակութիւնը Օրէնքին տեղը պիտի բռնէ:

Աստուածուրացութիւնը ինքնուրացութիւն է:

Լայնախոհ մարդը միշտ ներողամիտ կ'ըլլայ ամենուն
հանդէպ:

Սիրելը, աշխատիլն ու հնազանդիլը Օրէնքին լրումն է:

Մենք ամենքս ալ իրարու ծառաներն ենք եւ երջանիկ

ապրելու համար իրարմէ կախում ունինք:

Այսպէս աշխարհ, այսպէս մարդկութիւն:

Առաջին սէրն է միայն ճշմարիտ սէրը:

Որքան ատեն որ մտքի անհաւասարութիւն կայ նոյնքան ատեն ալ ինչքի ու դիրքի տնհաւասարութիւնը գոյութիւն պիտի ունենայ աշխարհի անհատականութիւններու մէջ:

Սէրը կեանքին առանցքն է, որուն վրայ մարդկութիւնը կը դառնայ:

Անհո՛ւն, անհու՛ն են Աստուծոյ հրաշալիքները աշխարհի

մէկ ծայրէն միւսը:

Ժամանակը մեր կեանքի մաշումն է:

Գէշ միջավայրի մը մէջ ծնած ըլլալը մեր յանցանքը չէ՛, բայց ծնելէն վերջ հոն մնալը ամենամեծ եւ աններելի սխալ մըն է:

Մարդս առանց հայրենիքի անտիրական որբ մըն է, եւ նոյն իսկ որբէն աւելի արգահատութեան արժանի արարած մը:

Ամեն մարդ պէտք է սիրէ. այն որ սէր չունի չ'ապրիր:

Մարդու մը ամբողջ ճարտարութիւնն ու հանճարը կը վերաբերի իր արարիչին:

Եթէ խիղճդ քեզ չի նեղեր դու ամենահանգիստ ու ամենաերջանիկ մարդն ես:

Ի՞նչ է կեանքին իմաստը առանց տեսողութեան ու ևրջանկութեան:

Այն որ կ'ուզէ կը յաղթէ:

Այն որ կամք ունի կեանք ունի:

Մարդկութիւնը աշխարհիս ակամայ գերին է:

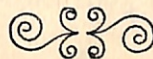
Խուզարկէ՛ միշտ, ու պիտի գտնես:

Ամենամեծ կորուստը, մեր կեանքին մէջ, ժամանակի վատնումն է:

Զինուորնե՛ր, զինուորնե՛ր, վար դրէ՛ք զէնքերնիդ եւ արդարութեան վահաննե՛րը ձեռք առէք:

BLOODY SEHOON

Oh calmly! gently flow! bloody Sehoon,
Softly flow! in your watery graves:
In your depths, under the glistening moon,
My brothers are afloat by thy waves!

Flow placidly! mourning stream;
With your stirring and chilly bells
Don't disturb my brother's fair dream;
Sweet dream in your bloody cells!

Glide on! softly gliding stream:
With your calm voice and tender sigh
Put a chorus into your stream,
In which our sacred temples lie!

THE FIRMAMENT

In mystic-pouring, dim Firmament,
Which broadly around us is bent:
Lo! from the eyes of thoughtful stars
The glory of God peacefully glars!

High! far! where the starry-vault stands;
Mystic temple of heavenly lands!
There, from calmly twinkling clear orbs
High feeling with pure thought sweetly flows.

When, one by one star-born fire flies
Fall through the broad-distanced skies,
There, in uncounted, bright star piles,
Creator majestically smiles!

5389

30

AN ODE

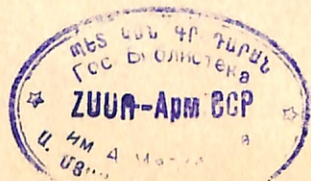
I love you dear, only you,
No one else, but only you;
You my soul, my heart, my dear,
With a love high, fair and clear.

*

I see you dear in the rose,
I see you where the moon glows,
With a sweet, dreamy smile,
By which the moon and star smile.

*

You aye-open book of my soul,
The sweetest, the best of all;
I love you with a love high,
With a love that shall not die.

2013

2013

304

